

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 13/2011 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kunnallisen eläkelain, valtion eläkelain, kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen, kunnallisen eläkelain voimaantulolain ja valtion eläkelain voimaantulon annettun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä marraskuuta 2010 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi kunnallisen eläkelain, valtion eläkelain, kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen, kunnallisen eläkelain voimaantulolain ja valtion eläkelain voimaantulon annettun lain muuttamisesta (HE 96/2011 vp).

- työmarkkinalakimies Marja Isomäki, valtiovarainministeriö
- lakimies Karoliina Kiuru, Keva
- työmarkkinalakimies Keijo Karhumaa, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- työmarkkinalakimies Anne Sarvi, Julkisen ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry
- lakimies Pekka Pietinen, Palkansaajajärjestö Pardia ry.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on antanut kirjallisen lausunnon.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kunnallista eläkelakia ja valtion eläkelakia. Näihin lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännökset siitä, kuinka ensisijaisen etuuden kertakorotus vaikuttaisi kunnallisen eläkkeen ja valtion eläkkeen määrään. Ensisijainen etuus, johon sisältyy kertakorotus, vähennettäisiin eläkkeestä kertakorotettuna. Eläkkeeseen, josta jo on vähennetty ensisijainen etuus, ei tehtäisi ensisijaisen etuuden vähentämisen tarkistamista pelkästään sen vuoksi,

että ensisijaisen etuuden tai eläkkeen määrä muuttuu kertakorotuksen vuoksi.

Lisäksi ehdotetaan, ettei työttömyysturvan lämpäivärahalla 62-vuotiaana varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle siirtyvälle myönnettäisi vanhuuseläkettä takautuvasti.

Säännöstä osa-aikaeläkkeen muuttamisesta osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi eläkkeensaajan täyttäessä 68 vuotta tarkistettaisiin siten, että elinaikakerrointa sovellettaisi

siin vasta, kun eläkkeensaajalle myönnetään hakemuksesta vanhuuseläke. Hakemukseen perustuvan vanhuuseläkkeen voisi jatkossa saada, vaikka eläkkeensaaja jatkaisi osa-aikatyötään 68 vuotta täytettyään.

Sen lisäksi lakeihin lisättäisiin uudet säännökset, joiden perusteella osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän, jonka osa-aikatyötä koskeva työ sopimus sanotaan irti eikä hänellä ole työnte-kovelvollisuutta tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla, katsottaisiin tästä huolimatta täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset työajan vähentymisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomis-ajan jälkeen. Säännöksen pääasiallisena tarkoi-tuksena on selkeyttää mainittujen lakien toi-meenpanoa.

Osa-aikaeläkkeen määrän tarkistamista kos-kevaan säännökseen ehdotetaan muutosta, joka mahdollistaisi vakiintuneen ratkaisukäytännön muuttamisen siten, että osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan nykyisen noin kymmenen prosentin sijasta vasta silloin, kun osa-aikatyön ansiotu-loissa on tapahtunut pysyvä noin viidentoista prosentin muutos. Tämä vähentäisi eläkelaitok-sen toimeenpanotyötä ja hallinnoimiskustannuk-sia. Osa-aikaeläkkeen saajien kannalta muutos parantaisi jonkin verran heidän eläketurvaansa niissä tapauksissa, joissa osa-aikatyön ansiotu-lot ovat pysyvästi nousseet yli kymmenen mutta alle 15 prosenttia. Yleensä osa-aikaeläkkeen määrän tarkistamiset ovat johtuneet ansiotulo-jen noususta.

Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamista, tarkistamista ja maksamisen keskeyttämistä kos-keva takautuva määräaika ehdotetaan pidennet-täväksi nykyisestä yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Muutos vähentäisi mahdollisuuksia saada aiheettomasti eläkettä ja parantaisi mah-dollisuuksia periä aiheettomasti maksettuja eläkkeitä takaisin.

Ensisijaisten etuuksien vähentämistä työeläk-keestä ehdotetaan lievennettäväksi siten, ettei-vät ensisijaiset etuudet vaikuttaisi enää vähentä-västi ensisijaisen etuuden rinnalla tapahtuneen työskentelyn perusteella karttuneeseen työeläk-keeseen. Muutos parantaisi kysymyksessä ole-vien henkilöiden eläketurvaa.

Mainittuihin lakeihin lisättäisiin myös sään-nökset, joiden perusteella eläkelaitoksella olisi mahdollisuus antaa eläkkeen myöntämistä kos-keva väliaikainen päätös tilanteissa, joissa elä-kehakemuksen käsittely jostain syystä kestää niin kauan, että eläkkeenhakijan toimeentulo voisi vaarantua.

Kunnalliseen eläkelakiin ehdotetaan myös uutta säännöstä jäsenyhteisön mahdolliseen kon-kurssitilaan joutumisesta. Konkurssipesä voisi jatkaa Kevan jäsenyhteisönä, eikä sen tarvitsisi ottaa uutta työeläkevakuutusta konkurssin ajak-si.

Edellä mainittuihin eläkelakeihin tehtäisiin myös eräitä niiden toimeenpanoa selkeyttäviä tarkistuksia ja myös eräitä teknisiä muutoksia.

Edelleen ehdotetaan muutettavaksi kunnalli-sen eläkelain muuttamisesta annetun lain voi-maantulosäännöstä, kunnallisen eläkelain voi-maanpanolakia ja valtion eläkelain voimaanpa-nolakia. Näitä lakeja muutettaisiin eläketurvan toimeenpanon helpottamiseksi ja toimeenpano-kustannusten vähentämiseksi. Ennen vuotta 2006 eläkkeelle siirtyneiden henkilöiden jäl-keen myönnettävän perhe-eläkkeen määräytymi-seen esitetään muutosta siten, että myös näissä tilanteissa perhe-eläke määräytyisi edunjättäjän kuolinhetkellään saaman eläkkeen perusteella eikä perhe-eläkkeeseen enää tehtäisi erikseen uutta yhteensovitusta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettu tulemaan voi-maan 1 päivänä tammikuuta 2012. Ensisijaisten etuuksien vähentämisen lieventämistä koskevaa säännöstä sovellettaisiin kuitenkin vasta 1 päi-västä tammikuuta 2013.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Juha Rehula /kesk
vpj. Anneli Kiljunen /sd
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Sanni Grahn-Laasonen /kok
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /kok

Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Lasse Männistö /kok
Annika Saarikko /kesk
Hanna Tainio /sd
Ulla-Maj Wideroos /r
Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Esko Salo.